

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา
1) ผลของโปรแกรมการเสริมสร้างพฤติกรรมตั้งใจเรียนที่ใช้กระบวนการเตือนตนเองสำหรับเด็กสมาธิสั้น และ 2) เพื่อศึกษาความคงทนของพฤติกรรมตั้งใจเรียนของเด็กสมาธิสั้นหลังจากหยุดการใช้โปรแกรมการเสริมสร้างพฤติกรรมตั้งใจเรียนที่ใช้กระบวนการเตือนตนเองสำหรับเด็กสมาธิสั้น

กลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแม่พระฟาติมา กรุงเทพมหานคร และโรงเรียนลาดแค จังหวัดเพชรบูรณ์ ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นเด็กสมาธิสั้น โดยใช้ DSM IV จำนวน 3 คน ได้จากการเลือกโดยวิธีเจาะจง (Purposive Sampling)

เงื่อนไขในการวิจัยครั้งนี้ เงื่อนไขในการทดลอง คือ โปรแกรมการเสริมสร้างพฤติกรรมความตั้งใจเรียนสำหรับเด็กสมาธิสั้นโดยใช้กระบวนการเตือนตนเอง ตัวแปรที่ศึกษา คือ พฤติกรรมความตั้งใจเรียน และความคงทนของพฤติกรรมตั้งใจเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เครื่องมือการทดลอง คือ โปรแกรมการเสริมสร้างพฤติกรรมตั้งใจเรียนที่ใช้กระบวนการเตือนตนเองสำหรับเด็กสมาธิสั้น ประกอบด้วย 1) ชุดฝึกเสริมสร้างพฤติกรรมตั้งใจเรียนที่ใช้กระบวนการเตือนตนเองสำหรับเด็กสมาธิสั้น 2) แบบบันทึกพฤติกรรมเป้าหมาย 3) แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมตั้งใจเรียนสำหรับเด็ก และ 4) แบบสำรวจตัวเสริมแรง และเครื่องมือรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) ใบเสนอรายชื่อ และ 2) แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมความตั้งใจเรียนของเด็กสมาธิสั้น (สำหรับผู้วิจัย)

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ผลของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาจากกราฟ (Visual Inspection of Graphs) (Kennedy, 2005) โดยใช้การวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างเดี่ยว รูปแบบ ABAB หรือการวิจัยแบบสลับกลับ ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่ากลางข้อมูล (Median) และ ค่าช่วงข้อมูล (Range)

จากกรอบแนวคิดในการวิจัย สมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ คือ 1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้โปรแกรมการเสริมสร้างพฤติกรรมตั้งใจเรียนที่ใช้กระบวนการเตือนตนเองสำหรับเด็กสมาธิสั้นมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนสูงขึ้น และ 2) กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนคงอยู่หลังจากหยุดใช้โปรแกรมการเสริมสร้างพฤติกรรมตั้งใจเรียนที่ใช้กระบวนการเตือนตนเองสำหรับเด็กสมาธิสั้น

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการเสริมสร้างพฤติกรรมตั้งใจเรียนที่ใช้กระบวนการเตือนตนเองสำหรับเด็กสมาธิสั้น สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการฝึกใช้โปรแกรมการเสริมสร้างพฤติกรรมตั้งใจเรียนที่ใช้กระบวนการเตือนตนเองสำหรับเด็กสมาธิสั้น ทั้ง 3 คน มีพฤติกรรมตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น
2. กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนคงอยู่หลังจากหยุดการใช้โปรแกรมการเสริมสร้างพฤติกรรมตั้งใจเรียนที่ใช้กระบวนการเตือนตนเองสำหรับเด็กสมาธิสั้น

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัยข้างต้น สามารถอภิปรายผลตามสมมติฐานการวิจัยได้เป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลของโปรแกรมการเสริมสร้างพฤติกรรมตั้งใจเรียนที่ใช้กระบวนการเตือนตนเองสำหรับเด็กสมาธิสั้น

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการฝึกใช้โปรแกรมการเสริมสร้างพฤติกรรมตั้งใจเรียนที่ใช้กระบวนการเตือนตนเองสำหรับเด็กสมาธิสั้นทั้ง 3 คน มีพฤติกรรมตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น จากระยะเส้นฐาน และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในระยะการทดลองครั้งที่ 2 และในระยะติดตามผล แต่จากการพบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 คน มีพฤติกรรมตั้งใจเรียนลดลงอีกในบางช่วงหลังจากพฤติกรรมเพิ่มขึ้นแล้ว อาจเกิดจากสิ่งแวดล้อมขณะดำเนินการฝึกการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมด้วยตนเอง มีเพื่อนที่ชวนคุยขณะครูสอน และมีสิ่งรบกวนจากภายนอกห้องเรียน เช่น มีเพื่อนห้องอื่นส่งเสียงดังนอกห้องเรียน เนื่องจากเด็กสมาธิสั้นมักถูกเบี่ยงเบนความสนใจง่าย จึงอาจมีผลต่อการบันทึกพฤติกรรมของตนเองได้ ทั้งนี้เมื่อดำเนินการจัดสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมไม่มีสิ่งแวดล้อมคอยกระตุ้นมากนัก จะสังเกตได้ว่าสามารถสังเกตและบันทึกพฤติกรรมตนเองได้อย่างแม่นยำและมีพฤติกรรมความตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้นต่อเนื่องอีกครั้งอีกทั้ง และจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองแบบไม่เป็นทางการนั้นผู้ปกครองรายงานว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 คน มีความกระตือรือร้นในการมาโรงเรียน และทำงานตามที่ครูสั่งมากขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากประสิทธิภาพของโปรแกรมการเสริมสร้างพฤติกรรมตั้งใจเรียนที่ใช้กระบวนการเตือนตนเองสำหรับเด็กสมาธิสั้น นั้นมีผลต่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ในกระบวนการของโปรแกรมการเสริมสร้างพฤติกรรมตั้งใจเรียนที่ใช้กระบวนการเตือนตนเองสำหรับเด็กสมาธิสั้น กลุ่มตัวอย่างได้มีการตั้งเป้าหมายพฤติกรรมตนเอง ทำให้เกิดความพยายามจะทำตนเองให้บรรลุถึงเป้าหมายพฤติกรรมที่ตนเองได้ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้อง

กับทฤษฎีของ Bandura (1986) ที่กล่าวว่า การตั้งเป้าหมายในการเรียนนั้นมีผลต่อแรงจูงใจ เพราะ การที่บุคคลตั้งเป้าหมายของตนเอง จะทำให้บุคคลนั้นมีแรงจูงใจและมีความพยายามที่จะไปให้ถึง เป้าหมายที่กำหนดไว้ และการที่บุคคลสามารถบรรลุเป้าหมายพฤติกรรมได้นั้น ยังส่งผลต่อคาดหวัง เกี่ยวกับความสามารถของตนเอง ที่จะมีแนวโน้มสูงขึ้น เพราะมั่นใจว่าตนจะต้องบรรลุเป้าหมายได้ ทำให้ส่งผลให้มีความตั้งใจเพิ่มมากขึ้น สืบเนื่องจากการตั้งเป้าหมายที่ท้าทาย และจากการที่กลุ่ม ตัวอย่างได้สังเกตและบันทึกพฤติกรรมด้วยตนเองนั้น ทำให้ทราบว่าตนกำลังทำอะไรอยู่และควรจะทำอย่างไรต่อไป เพื่อนำไปสู่พฤติกรรมเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Bandura (1986) ที่กล่าวว่า การเตือนตนเองเป็นกระบวนการที่บุคคลสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมาย ด้วยตนเอง เพื่อเป็นข้อมูลเตือนสติให้บุคคลรู้ว่าตนเองจะกระทำพฤติกรรมในลักษณะใด การใช้ วิธีการเตือนตนเองนี้ เป็นเทคนิควิธีหนึ่งที่ช่วยให้บุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองได้ เพราะ บุคคลได้ข้อมูลย้อนกลับจากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมตนเองแล้ว ส่งผลให้บุคคลรู้ว่าควรจะทำอย่างไรต่อไป เพื่อนำไปสู่พฤติกรรมเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ นอกจากนี้เมื่อเด็กได้บรรลุเป้าหมาย ของตนเองแล้วเด็กยังได้สิ่งเสริมแรงจากผู้วิจัย ซึ่งเป็นสิ่งเสริมแรงที่มาจากความต้องการของเด็ก จริง ๆ จึงเป็นส่วนช่วยให้เด็กมีความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายที่ตนเองตั้งไว้เพื่อจะได้รับสิ่ง เสริมแรงซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Skinner (1974) ที่กล่าวว่า การเสริมแรงทางบวกจะทำให้ บุคคลบรรลุพฤติกรรมเป้าหมายได้ และพฤติกรรมที่เกิดขึ้นของบุคคลจะเปลี่ยนไปเนื่องจากผลของ การกระทำหรือผลกรรมที่เกิดในสภาพแวดล้อมนั้น ผลกรรมใดที่ได้รับการเสริมแรงจะทำให้ความถี่ ของพฤติกรรมเพิ่มขึ้น อันเป็นผลเนื่องจากผลกรรมที่ตามหลังพฤติกรรมนั้น และยังเป็นสิ่งเสริมแรง ที่บุคคลพอใจ ก็จะมีประสิทธิภาพมากกว่าสิ่งเสริมแรงที่พึงพอใจน้อยกว่า แต่ความต้องการสิ่ง เสริมแรงบางครั้งทำให้เกิดความตั้งใจและพยายามเพิ่มพฤติกรรมที่มากกว่าธรรมชาติ

สรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 คน ที่ได้ใช้โปรแกรมการเสริมสร้างพฤติกรรมตั้งใจเรียนที่ใช้ กระบวนการเตือนตนเองสำหรับเด็กสมาธิสั้น พบว่ามีพฤติกรรมตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นไปตาม สมมติฐานข้อที่ 1 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Natalie และ Amato (2006) ที่ศึกษาการเพิ่มขึ้นของพฤติกรรมตั้งใจเรียนโดยใช้เทคนิคการเตือนตนเองร่วมกับ เครื่องวัด The MotivAider กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียน จำนวน 3 คน โดยใช้ รูปแบบการวิจัยแบบ ABAB ผลการศึกษาพบว่า เด็กมีพฤติกรรมการตั้งใจเรียนเพิ่มมากขึ้น และยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ O'Reilly et al. (2002) ศึกษาผลของการเตือนตนเองและการให้ข้อมูล บวกกลับต่อการเพิ่มพฤติกรรมตั้งใจเรียนของเด็กนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียน ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 1 คน รูปแบบการทดลองเป็นแบบ AB design ผลการวิจัยพบว่า

นักเรียนมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอ็มมิดีออน เชื่อมสุข (2538) ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างเมื่อได้ใช้เทคนิคการเตือนตนเองแล้ว กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะกระบวนการเตือนตนเอง ประกอบไปด้วย การสังเกตตนเอง (Self – Observation) และการบันทึกพฤติกรรมด้วยตนเอง (Self – Recording) เมื่อกลุ่มตัวอย่างได้มีส่วนร่วมในการกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการเพิ่ม ได้มีการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมด้วยตนเอง จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดการเรียนรู้พฤติกรรมของตนเองในขณะนั้น และสามารถที่จะประเมินพฤติกรรมตนเองได้ว่าได้ทำตามพฤติกรรมเป้าหมายและยังสอดคล้องกับ Petscher และ Bailey (2006) ที่กล่าวว่า การจดบันทึกความถี่พฤติกรรมด้วยตนเองนั้น ยังเป็นตัวการที่ทำให้เกิดความระมัดระวังตัวซึ่งเป็นการควบคุมตนเองทางอ้อม และยังสอดคล้องกับ Adelaide F. Albano (2009) และ Carrie L. Winfield (2010) ที่กล่าวว่า การสังเกตและการบันทึกพฤติกรรมส่งผลเป็นข้อมูลให้บุคคลเปรียบเทียบกับพฤติกรรมเป้าหมายระหว่างก่อนและหลังการให้ treatment และเป็นข้อมูลให้บุคคลทราบว่าตนแสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะใดและแสดงพฤติกรรมเป้าหมายออกมาในระดับใด และถ้าข้อมูลย้อนกลับเป็นไปในทางบวกจะเป็นตัวเสริมแรงพฤติกรรมเป้าหมายนั้นอีกด้วย

ส่วนที่ 2 ผลของความคงทนของโปรแกรมโปรแกรมการเสริมสร้างพฤติกรรมตั้งใจเรียนที่ใช้กระบวนการเตือนตนเองสำหรับเด็กสมาธิสั้น

จากการทดลองพบว่า ระยะเวลาใช้โปรแกรมครั้งที่ 2 และระยะติดตามผล กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 คน มีพฤติกรรมตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น จากระยะเวลาใช้โปรแกรมครั้งที่ 1 เนื่องจาก กลุ่มตัวอย่าง 3 คน เกิดการเรียนรู้ของพฤติกรรมตั้งใจเรียนให้คงอยู่เป็นความทรงจำระยะยาวที่สามารถระลึกได้หลังจากทิ้งช่วงไวัระยะเวลานานหนึ่ง ช่วงเวลาของการเกิดพฤติกรรมตั้งใจเรียนมีค่าการกระจายตัวที่น้อยซึ่งแสดงถึงความคงที่ของข้อมูล และเมื่อมีการหยุดการใช้โปรแกรมการเสริมสร้างพฤติกรรมความตั้งใจเรียนสำหรับเด็กสมาธิสั้นโดยใช้กระบวนการเตือนตนเอง พบว่าเด็กสมาธิสั้นทั้ง 3 คน ยังคงมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้นในระยะติดตามผล ดังนั้นเมื่อพิจารณาพฤติกรรมตั้งใจเรียนของเด็กสมาธิสั้นทั้ง 3 คน จะเห็นว่าในระยะที่ 1 ซึ่งเป็นระยะเสถียรฐานนั้น เด็กยังแสดงพฤติกรรมตามปกติของเด็กที่มีมาก่อนที่จะได้รับการใช้โปรแกรมการเสริมสร้างพฤติกรรมตั้งใจเรียนที่ใช้กระบวนการเตือนตนเองสำหรับเด็กสมาธิสั้น เนื่องจากยังไม่มีกรวางเงื่อนไข และการเรียนรู้ว่าพฤติกรรมใดเมื่อทำแล้ว จะได้รับรางวัล แต่ในช่วงระยะที่ 2 คือ ระยะทดลอง เมื่อเด็กได้รับการฝึกใช้โปรแกรมการเสริมสร้างพฤติกรรมตั้งใจเรียนที่ใช้กระบวนการเตือนตนเองสำหรับเด็กสมาธิสั้น

จะเห็นว่าเด็กมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น เนื่องจากเด็กเรียนรู้ที่จะแยกแยะได้ว่า เมื่อแสดงพฤติกรรมใดจะได้รับสิ่งเสริมแรงที่ตนต้องการ และเมื่อพิจารณาในระยะที่ 3 ระยะถดถอย เป็นการหยุดการใช้โปรแกรมการเสริมสร้างพฤติกรรมตั้งใจเรียนที่ใช้กระบวนการเตือนตนเองสำหรับเด็กสมาธิสั้น พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 คน มีแนวโน้มพฤติกรรมตั้งใจเรียนลดลงหลังจากถอนโปรแกรมออกในครั้งแรก แต่ก็ค่อยๆเพิ่มขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างเกิดการเรียนรู้ของพฤติกรรมใหม่ ทำให้เกิดการแทนที่พฤติกรรมเก่า ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของ Fischer(1975) แต่เนื่องจากระยะเวลาในการถดถอยน้อย จึงยังไม่เห็นชัดเจนว่าพฤติกรรมจะมีแนวโน้มเป็นอย่างไร และระยะที่ 4 คือระยะการทดลองครั้งที่ 2 เป็นการที่ใช้โปรแกรมการเสริมสร้างพฤติกรรมตั้งใจเรียนที่ใช้กระบวนการเตือนตนเองสำหรับเด็กสมาธิสั้นซ้ำอีกครั้ง พบว่า พฤติกรรมตั้งใจเรียนยังคงเพิ่มขึ้น ในระดับใกล้เคียงกับระยะที่ 2 (ระยะทดลอง) และในระยะติดตามผล กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนลดลงจากระยะที่ 4 แต่ยังคงมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนสูงกว่าระยะที่ไม่ได้มีการใช้โปรแกรมการเสริมสร้างพฤติกรรมตั้งใจเรียนที่ใช้กระบวนการเตือนตนเองสำหรับเด็กสมาธิสั้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เมื่อเด็กได้มีการใช้โปรแกรมการเสริมสร้างพฤติกรรมตั้งใจเรียนที่ใช้กระบวนการเตือนตนเองสำหรับเด็กสมาธิสั้น ในระยะที่ยาวนานมากขึ้น ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ของพฤติกรรมที่เหมาะสม และยังคงแสดงพฤติกรรมนั้นอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของ Fischer (1975) ที่ว่าการกระทำของบุคคลที่เพิ่มขึ้นเป็นผลสืบเนื่องจากประสบการณ์เดิมที่สะสมมาอย่างต่อเนื่อง และบุคคลจะเลือกแสดงพฤติกรรมโดยคำนึงผลที่ตามมาและยังสอดคล้องกับหลักการที่ว่า การเสริมแรงทางบวกเป็นการเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์และยังทำให้พฤติกรรมที่เรียนรู้แล้วเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมออีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 คือ กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนคงอยู่หลังจากหยุดใช้โปรแกรมการเสริมสร้างพฤติกรรมตั้งใจเรียนที่ใช้กระบวนการเตือนตนเองสำหรับเด็กสมาธิสั้น และสอดคล้องกับ Harris และ คณะ (2005) ที่พบว่า เมื่อถอนโปรแกรมออกแล้วกลุ่มตัวอย่างยังคงมีพฤติกรรมคงอยู่

ดังนั้นแสดงให้เห็นว่าโปรแกรมการเสริมสร้างพฤติกรรมตั้งใจเรียนที่ใช้กระบวนการเตือนตนเองสำหรับเด็กสมาธิสั้น สามารถเพิ่มพฤติกรรมตั้งใจเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะในการเพิ่มพฤติกรรมตั้งใจเรียนของเด็กสมาธิสั้น เด็กจะเป็นผู้กำหนดเป้าหมายของพฤติกรรม และารู้จักการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมด้วยตนเอง พร้อมทั้งมีสิ่งเสริมแรงที่จะกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจที่จะเพิ่มพฤติกรรมตั้งใจเรียนของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การศึกษาครั้งนี้ได้ใช้กระบวนการเตือนตนเอง โดยมีทำให้สิ่งเสริมแรงจนพฤติกรรมความตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น เพื่อให้พฤติกรรมตั้งใจเรียนคงอยู่ต่อไป ควรกำหนดขั้นตอนในการถอดถอนการเสริมแรงอย่างเป็นระบบ โดยการขยายช่วงเวลาออกไป หรือให้มีการเสริมแรงเป็นครั้งคราว (Intermittent Reinforcement) เมื่อเกิดพฤติกรรมคงที่ สม่ำเสมอแล้ว
2. โปรแกรมการเสริมสร้างพฤติกรรมความตั้งใจเรียนนี้ใช้ได้ผลต่อกลุ่มตัวอย่างที่มีภาวะสมาธิสั้น ดังนั้นครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนเด็กที่มีภาวะสมาธิสั้น สามารถนำไปใช้ในการเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้
3. ควรเพิ่มระยะเวลาในการฝึกให้นานขึ้น เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และทำให้พฤติกรรมตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาผลของโปรแกรมการเสริมสร้างพฤติกรรมตั้งใจเรียนที่ใช้กระบวนการเตือนตนเองสำหรับเด็กสมาธิสั้นในรูปแบบการวิจัยเชิงเดี่ยวรูปแบบอื่นๆ เช่น การวิจัยหลายเส้นฐาน (Multiple Baseline Design) คือ การศึกษาพฤติกรรมหลาย ๆ พฤติกรรมพร้อมกัน (Leary, 1995) แล้วให้การช่วยเหลือ (Intervention) ที่ละพฤติกรรมจนเห็นผลก่อน แล้วเริ่มพฤติกรรมใหม่ เช่น พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อการเรียน ความมีวินัยในชั้นเรียน
2. ควรทำการศึกษาผลของโปรแกรมการเสริมสร้างพฤติกรรมตั้งใจเรียนที่ใช้กระบวนการเตือนตนเองสำหรับเด็กสมาธิสั้นในกลุ่มตัวอย่างเด็กที่มีภาวะสมาธิสั้นร่วมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทอื่น เช่น เด็กที่มีปัญหาด้านพฤติกรรม เป็นต้น